

את העגל ומחולות - מיד ברחו ממנו. והוא לקח העגל וישרוף אותו, וישק אותו להם, ולא מאנו כלל. ואלו היה להם לאלהים, אין דרך שיניח אדם מלכו ואלהיו לשרפת אש, הן ישרוף את תועבתם לעיניהם ולא יסקלוהו!:

11. תלמוד בבלי מסכת שבת דף פח עמוד ב

אמר עולא: עלובה כלה מזונה בתוך חופתה. אמר רב מרי ברה דבת שמואל: מאי קרא? "עד שהמלך במסבו נרדי נתן ריחו". אמר רב: ועדיין חביבותא היא גבן, זכתיב "נתן", ולא כתב "הסריח".

12. עין איה שבת ב פרק תשיעי פסקה פא

כשנחפש את המקור מהיכן מתהווה הרע והכיעור, עד שהנטיה של ע"ז חוזרת ומבצצת אחרי שכבר הורמה האומה בכללה למרומי הכרת א-להות טהורה ונאדרה בקודש, איך לא נכפף הרע המסותר, אשר מעמדו הוא משפלות הכללית של האדם בירידתו אל תהום הזוהמא האלילית, אחרי הארת האור הגדול אשר משך אחריו כ"כ באדיריות של חבה ושל טוהר את הנשמות, הכללית והיחידיות של האומה, בכללה ובפרטיה במעמד הר סיני, אמנם נמצא היסוד הרע לא בעצמות המהות הנפשית הישראלית שכבר טוהרה, וכבר עלתה מידי השיקוע הכללי שכלל האדם עדיין נתון בתוכה, אבל היתרון הזה של הקודש המטוהר הוא שרוי בעומק הנסתר והחבוי של הנשמה. מתנה עליונה, סגולת עולמים של ישראל, היא הכרתה הא-להית המטוהרה של כנסת ישראל, שהיא צריכה מטבעה הסתרה גדולה, צניעות פנימית וחשבון עצמי נפשי עמוק, עד שתתיסד עמוק עמוק בכל מעמקי הנפש. ואז בהשלמתה והשלטתה הפנימית, שכללה את כל כוחות החיים, תוכל לצאת לאויר העולם, להודע לעין כל, בביטוי, בהוראת פעולה ותנועה ניכרת אל החוץ.

אבל החשק הפנימי להתגלות מיד אל החיים, להסביר את התוכן הא-להי המתגלה בפעולות מורגשות, בסימבולים מצויירים, זהו חפץ של ההתפרסמות הבאה בלא עתה, היא יכולה לעכב את הטוהר ולעורר את הזוהם הנסתר של הארס האלילי לשוב לפעולתו המכווערה. וזהו רז מעשה העגל, הפחזות של התפרסמות המונית, בהתוכן הא-להי אשר הוזרח במעמד העליון של הר סיני. ותחת אשר בעוד "שהמלך במסיבו" דיה האהבה המסותרת לרוות כל נפש, ואין צורך לריח מתפזר המורגש לעברים שונים, נתעקמה ההדרכה, ו "עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו", להגלות ולהתפרסם מה שהוא חבוי ומסותר בתוכיות רזי הלב. והפרסום מאחד את ההמוניות בירידתה, ומעכר את ההכרה העליונה העומדת לנצח על כל, ולזכך את כל העולם כולו באורה הבהיר.

מפני מה שאנחנו נוהגים בו היום, מעשות בתים בבחירתנו וגדלנו להם והתברכנו בהם, ואפשר שנאמר שהשכינה חלה בהם ומלאכים חונים סביבותיהם, ולולא הצורך להתחברות קהלנו היה הדבר הזה נכרי, כאשר היה בימי המלכים שהיו מוחים באנשים משתדלים, שהיו עושים בתים לעבודה, היו נקראים במות, והיו חסידים המלכים הורסים אותם, כדי שלא יגדלו זולתני הבית אשר בחר בו הא-להים, והתכונה אשר צוה בה. ולא היה דבר נכרי בצורות, אשר צוה הוא בהם מהכרובים. ועם כל זה נענשו האנשים אשר עבדו העגל ביום ההוא והרגום, והיה מספר כולם שלשת אלפי איש מכלל שש מאות אלף. ולא פסק המן לרדת למזונם, והענן לסוכך עליהם, ועמוד האש להנחותם, והנבואה מתמדת ונוספת ביניהם, ולא נעדר מהם דבר מכל אשר נתן להם, זולת שתי הלוחות אשר שברם משה, והתפלל להשיבם והושבו להם, וכופר להם העון ההוא.

6. תהלים פרק קו

(יט) יַעֲשׂוּ עֵגֶל בְּחָרֵב וַיִּשְׁתַּחֲוּ לַמִּסְכָּה:

(כ) וַיִּמְירוּ אֶת כְּבוֹדִם בְּתַבְנִית שׁוֹר אֲכָל עֵשֶׂב:

(כא) שָׁכְחוּ אֶל מוֹשִׁיעֵם עֲשֵׂה גְדֻלּוֹת בְּמִצְרַיִם:

7. פרקי דרבי אליעזר פרק מד

וכשקבלו ישראל את התורה, ר"ל עשרת הדברות, לאחר ארבעים יום, שכחו את א-להיהם ואמרו לאהרן: המצרים היו נושאים את אלהיהם, ומשוררים ומזמרים לפניו, ורואים אותו לפנייהם, "קום עשה לנו אלהים אשר ילכו לפנינו".

8. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף נג עמוד ב

אלא מדפלחו ישראל לעגל, גלו אדעתייהו דניחא להו בעבודת כוכבים.

9. רש"י שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק א

(א) אשר ילכו לפנינו - אלהות הרבה איוו להם: אשר העלנו מארץ מצרים - והיה מורה לנו דרך אשר נעלה בה, עתה צריכין אנו לאלהות, אשר ילכו לפנינו:

10. רמב"ן שמות פרשת כי תשא פרק לב פסוק א

(א) ... אבל הענין כמו שאמרתי, שלא בקשו העגל להיות להם לאל ממית ומחיה וקבלו עבודת אלהות עליהם, אבל ירצו שיהיה להם במקום משה מורה דרכם. וזהו התנצלותו של אהרן, טען, כי לא אמרו לי רק שאעשה להם אלהים אשר ילכו לפנייהם במקומך אדני, שלא ידעו מה היה לך, ואם תשוב אם לא, ולכן הם היו צריכים למי שיורה להם דרכם כל זמן שלא תהיה אתה עמהם, ואם אולי תשוב - יעזבוהו, וילכו אחריו כבראשונה.

וכן היה הדבר, כי כיון שראו העם את משה, מיד הניחו את העגל ובעטו בו, שהניחו לו לשרפו ולזרות עפרו על פני המים, ולא היה מהם חולק עליו כלל. וכן תראה שלא הוכיחם, ולא אמר להם כלום, אבל בבואו במחנה וירא